

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика стратегічного управління розвитком галузевих і регіональних суспільних систем»

4. Donaldson, T. and Preston, L. (1997) «The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence, and Implications», Academy of Management Review, No. 1, pp. 65–66.

5. Економічні аспекти проблеми розвитку вищої освіти в Україні /монографія/ за ред. чл-кор. НАПНУ І.М. Грищенко. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 478 с.

## УДК 338.23

### СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА У СТРУКТУРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*О. Г. Дзьоба, Н. І. Ставнича*

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу  
e-mail: reg@nung.edu.ua*

Безпека є необхідною умовою життя, а відтак і першочерговою потребою кожної людини. Будь-яка людина потребує захисту від різноманітних небезпек, а сам механізм захисту в цивілізованому суспільстві забезпечує держава. У статті 3 Конституції України [1] підкреслюється, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

Згідно з Законом України «Про основи національної безпеки України» [2] національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих доктрин, стратегій, концепцій і програм у таких сферах, як політична, економічна, соціальна, воєнна, екологічна, науково-технологічна, інформаційна тощо (ст. 5).

З'ясування сутності соціальної безпеки в структурі національної безпеки держави потребує розгляду її з протилежної точки зору — небезпеки як явища, яке реально або потенційно здатне впливати на розвиток, виступати формою загострення суспільних суперечностей. Сучасний тлумачний словник української мови, небезпеку визначає як «можливість, ймовірність якогось лиха, нещастя, шкоди й таке інше» [3, с. 307]. Рудніченко Є. М. у своїй праці [4, с.189] вважає небезпекою таку реальність, яка може порушити стан рівноваги суб'єктів і призвести до негативних наслідків. Джерелами негативних наслідків виступають умови й чинники, які за певних обставин самі по собі або в різній сукупності виявляють ворожі наміри, шкідливі властивості, деструктивну природу й мають природне, техногенне або соціальне походження.

У сучасній теорії безпеки прийнято розрізняти небезпеку як таку, що, у цілому, усвідомлюється, але не як фатальна ймовірність завдання шкоди, що визначається наявністю об'єктивних і суб'єктивних чинників, які володіють

загрозливими, вражаючими властивостями; і загрозу як найбільш конкретну та безпосередню форму небезпеки або сукупність умов і чинників, що створюють небезпеку інтересам громадян, суспільства й держави, національним цінностям і національному способу життя.

Оскільки гарантом національної безпеки є держава, то на неї покладено функції створення й підтримка такого соціального, економічного, політичного, міжнародного становища країни, яке б забезпечувало сприятливі умови для розвитку особистості, суспільства і держави. У своєму дослідженні ми у складі національної безпеки виділяємо соціальну безпеку, яку повинна забезпечити соціальна сфера, що по суті інтегрує загрози, що стосуються інших сфер життя держави.

Матеріали досліджень вказують на те, що основними загрозами соціальній безпеці є: бідність (відносна та абсолютна); майнова диференціація суспільства; соціальна нерівність; відчуженість значної кількості громадян від суспільного життя, звуження їх доступу до освіти, медицини і культури; низький рівень охоплення бідного населення соціальною підтримкою. Перелічені загрози досягли масштабів, які можуть становити реальну загрозу національній безпеці держави.

Так, в доповіді ООН, яка оприлюднена у березні 2017 р., наведено індекс людського розвитку України, що становить 0,743. Це відповідає 84-е місцю серед 188 країн. З 1990 р. вищезазначений індекс підвищився на 5,2 %, тривалість життя зросла на 1,3 роки, середня тривалість навчання збільшилася на 2,2 роки, ВВП на душу населення знизився на 31,9 %. Разом із цим, показники України, що відображають рівень розвитку її соціальної сфери, залишаються нижчими за середні показники країн, що належать до групи з високим рівнем людського розвитку, і нижчими за середні показники країн Європи і Центральної Азії [5].

Довготривала невирішеність соціальних проблем у переважній частині українського суспільства сьогодні виступає одним із основних чинників виникнення та розвитку низки загроз у різних сегментах національної безпеки. Йдеться, зокрема, про дестабілізацію суспільно-політичних процесів, загострення конфліктів на національному і релігійному ґрунті, формування сепаратистських настроїв в окремих регіонах та групах населення, зневіру у дієздатності влади, вимивання з країни кваліфікованої робочої сили тощо [6].

Невтішні результати дослідження Інституту демографії та соціальних досліджень імені Птухи. Рік тому за межею бідності жили трохи більше 28% українців, а зараз їх стало 58%. Відносний показник бідності в Україні майже не змінюється. Зараз за межею бідності проживають близько 23 відсотків сімей, де є пенсіонери, і близько 38 відсотків сімей з двома дітьми [7].

Таким чином, питання щодо стану соціальної безпеки, як однієї зі складових національної безпеки, є надзвичайно актуальним для України на сучасному етапі розвитку.

#### **Список використаних джерел:**

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
3. Сучасний тлумачний словник української мови. [Текст] - К.:Кобза, 2005. – 544с.
4. Рудніченко Є. М. Загроза, ризик, небезпека: сутність та взаємозв'язок із системою економічної безпеки / Рудніченко Є. М // Економіка Менеджмент Підприємництво. - № 25 (I) / 2013 - С. 188-195.
5. Доповідь ПРООН про стан людського розвитку 2016 році [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2017/03/30/too-many-lives-scarcely-touched-by-human-development-progress-un-report-finds/>
6. Ільчук Л. Основні загрози та пріоритети соціальної безпеки в Україні [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26802/18Ilchuk.pdf?sequence=1>
7. Експрес. Український інформаційний медійний портал [Електронний ресурс].- Режим доступу : [http://espresso.tv/news/2016/10/09/riven\\_bidnosti\\_v\\_ukrayini\\_zris\\_vdvichi](http://espresso.tv/news/2016/10/09/riven_bidnosti_v_ukrayini_zris_vdvichi)

#### **УДК 338.2:330.3**

### **ПАРТНЕРСТВО МІЖ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОСВІТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ**

***Г. В. Карп***

***Міністерство енергетики та вугільної промисловості України***

Нафтогазова промисловість України відіграє важливу роль не лише у складі вітчизняного паливно-енергетичного комплексу (ПЕК), а й усієї економіки загалом. Забезпечення достатнього рівня розвитку нафтогазового комплексу (НГК) виступає необхідною умовою стабільного розвитку країни, оскільки окрім комерційної діяльності, підприємства цього комплексу відіграють важливу соціальну роль, забезпечуючи населення, бюджетні